

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ШЛЯХІВ ТЛУМАЧЕННЯ ПРОЦЕДУРНИХ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ПРАВОВИХ НОРМ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ліпинський В.В.,
доктор юридичних наук, доцент
директор Навчально-наукового інституту права та
міжнародно-правових відносин
Університету митної справи та фінансів, Україна

Сквірський І.О.,
доктор юридичних наук, доцент
професор кафедри адміністративного та митного права
Університету митної справи та фінансів, Україна

Ліпинський В.В., Сквірський І.О. Деякі напрями вдосконалення шляхів тлумачення процедурних адміністративно-деліктних правових норм митного законодавства.

Дослідивши особливості інтерпретації правових норм, що закріплюють адміністративно-деліктні положення митного законодавства, якими встановлюється порядок провадження у справах про порушення митних правил, автор, зокрема, висловлює позицію щодо того, що для забезпечення законності та обґрунтованості рішення накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил шляхом правильного визначення обставин справи, застосовного законодавства та обрання справедливого виду та розміру адміністративного стягнення положення митного законодавства про право дати пояснення щодо стверджуваного правопорушення та висловити зауваження щодо матеріалів справи має тлумачитись так, що особі, яка притягається до відповідальності, має надаватись достатній час та процесуальні можливості висловити правову позицію щодо правового обґрунтування твердження про вчинення нею правопорушення та передбачуваного стягнення, а також подати докази щодо обставин справи. Також, автор обґрунтовує, що запроваджена у митне законодавство модель припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу потребує докорінного доопрацювання, адже воно побудована так, що цей інструмент митного адміністрування не відповідає його природі та призначенню, адже допускається можливість лише безумовного визнання вини та застосування єдиного можливого виду та розміру адміністративного стягнення без будь-яких взаємних поступок. Мотивація правопорушників до укладення мирових угод з митними органами обмежується уникненням більш суворих заходів стягнення за повторне вчинення аналогічних правопорушень, що є несумісним із принципом невідворотності відповідальності та може знецінити прогресивне посилення стягнень. Крім того, автором запропоновані шляхи розширювального тлумачення митно-правових норм про тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів та документів для максимального забезпечення захисту прав та законних прав підприємств від обмежень права власності, які у світлі обставин справи можуть виявитись нерозумними та непропорційними завданням провадження у справі про порушення митних правил.

Ключові слова: право правопорушника на подання пояснень та доказів у справі про порушення митних правил, провадження у справі про порушення митних правил, припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу, тлумачення правових норм про адміністративну відповідальність за порушення митного законодавства, тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів та документів у справі про порушення митних правил.

Lipinsky V.V., Skvirsky I.O. Some directions of improvement of ways of interpretation of procedural administrative-tort legal norms of the customs legislation.

Having studied the peculiarities of interpretation of administrative-tort provisions of customs legislation establishing the procedure for proceedings on violations of customs rules, the author, in particular, expresses the opinion that in order to ensure the legality and validity of the decision to impose administrative penalties through the correct determination of the circumstances of the case and the applicable law as well as through the choice of a fair type and amount of administrative penalty – the customs legislation on the right to explain the alleged offense and comment on the case should be interpreted in a way that the person prosecuted should be given sufficient time and procedural opportunities to express their position on the legal substantiation of the allegation that they committed an offense and on the proposed penalty, as well as to provide evidence on the circumstances of the case. Also, the author substantiates that the model of termination of proceedings in customs rules violation case on the basis of a compromise, introduced in the customs legislation, needs to be radically improved, because it is built so that this tool of customs administration does not correspond to its nature and purpose since under the current customs law this model demands unconditional admission of guilt and imposition of possible type and amount of administrative penalty, which is unchangeable according to negotiated mutual concessions. Moreover, the motivation of offenders to conclude amicable agreements with customs authorities is limited to avoiding stricter penalties for repeated offenses, which is incompatible with the principle of inevitability of liability and may devalue the progressive increase in penalties. In addition, the author proposes ways to expand the interpretation of customs law on the temporary seizure of goods, vehicles and documents to maximize the protection of property rights of enterprises, which in light of the circumstances may be unreasonable and disproportionate.

Key words: customs rules' violation proceedings, defendant's right to submit explanations and evidence in the customs rules' violation proceedings, interpretation of legal provisions on administrative liability for customs legislation violation, temporary seizure of goods, vehicles and documents in customs rules' violation proceedings, termination of customs rules' violation proceedings via compromise.

Постановка проблеми та завдання дослідження. Державний курс на системне та докорінне реформування митного адміністрування мобілізує наукове співтовариство до критичного та конструктивного осмислення правового регулювання питань використання інструментарію діяльності митних органів, насамперед, його частини, що спрямована на забезпечення справедливого та ефективного застосування адміністративно-правових заходів відповідальності за порушення митних правил. Для формулювання наукових положень, висновків та рекомендацій із якомога більшим теоретичним та практичним значенням видається за доцільне обмежити наукове опрацювання процедурних аспектів відповідальності за порушення митних правил, які маю значний простір для подальшого вдосконалення, питаннями оптимального тлумачення законодавчих положень, що дасть змогу використовувати результати цього дослідження безпосередньо у правозастосовній діяльності. Зважаючи на це, основним науковим завданням у цій статті є ґрунтовне наукове критичне осмислення тих процедурних аспектів відповідальності за порушення митних правил, яким має бути приділена особлива увага для оптимізації тлумачення відповідних адміністративно-деліктних правових норм.

Аналіз публікацій та виклад основних положень дослідження. Огляд наукових напрацювань адміністративно-правового спрямування дозволяє зазначити, що найбільший інтерес у контексті тематики цього дослідження представляє доробок С. А. Дуженко, В. Т. Комзюка та Д. В. Приймаченка.

Насамперед, зазначимо, що завданнями провадження у справах про порушення митних правил є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням (ч. 1 ст. 486 МК України). Розпочинається це провадження з моменту складення протоколу про порушення митних правил (ч. 1 ст. 488 МК України) [1].

Під час складення протоколу про порушення митних правил особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права та повідомляється про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою (ч. 5 ст. 494 МК України). Підписується протокол особою, яка його склала, свідками (за їх наявності); особою, яка притягується до адміністративної відповідальності (ч. 1 ст. 488 МК України). При цьому, якщо зазначена особа відмовляється підписати протокол, до нього вноситься відповідний запис, а якщо при складенні протоколу вона не була присутня, до протоколу також вноситься відповідний запис, який підписується посадовою особою митного органу, яка склала протокол, та свідками, якщо вони є, після чого один примірник протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за повідомленою нею або наявною в митних органах адресою (ч. 4, 9 ст. 488 МК України). Такий саме крок передбачений на випадок відмови особи, яка притя-

гується до адміністративної відповідальності, одержати примірник протоколу (ч. 8 ст. 488 МК України) [1].

Поруч із вищенаведеним, митним законодавством закріплюється право особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу, які додаються до протоколу, про що до протоколу вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення (ч. 4 ст. 488 МК України) [1]. Право дати пояснення щодо стверджуваного правопорушення та висловити зауваження щодо матеріалів справи, яке впливає з основоположного для науки адміністративного права та практики публічного адміністрування «права бути почутим», має особливе значення у зарубіжних процедурах притягнення до відповідальності за порушення митних правил.

Зокрема, згідно з положеннями американського митного законодавства про порядок провадження у справах про порушення митних правил, воно, у більшості випадків розпочинається надісланням особі, яка притягається до відповідальності, попередження про можливе накладення стягнення (prepenalty notice), у відповідь на яке ця особа матиме можливість протягом 30 днів висловити міркування щодо підстав для митних органів не визнавати її винуватою у порушенні митних правил або визначити розмір штрафу у певній сумі. Водночас, попередження про можливе накладення стягнення не надсилається у провадженнях про сприяння незаконному ввезенню товарів на митну територію, явні порушення законодавства про обіг лікарських засобів, імпорту товарів з підробленою торговельною маркою та деякі інші тяжкі та/або явні порушення митних правил [2, с. 25-26]. За митним законодавством Сполученого Королівства посадова особа митних органів також має заздалегідь повідомити фізичну особу чи підприємство про те, що вона обмірковує застосування до них адміністративного стягнення за порушення митних правил. Фізична особа чи підприємство, отримавши це повідомлення, можуть вказати, чи є у них додаткова інформація, яка, можливо, не була врахована, чи була поважна обставина для недотримання митних правил або обставини, що пом'якшують їх відповідальність та понижують розмір допустимого адміністративного стягнення та про які не знає посадова особа митних органів [4]. Так само, Керівництвом щодо митних правопорушень до додатку Н до Конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур передбачено, що стандарт 8 вимагає від митних органів інформувати осіб, які притягаються до відповідальності, про характер правопорушення, порушені положення митного законодавства та можливі адміністративні стягнення за це. Сповідання особи, яка притягається до відповідальності, має відбуватись якомога скоріше, що збільшує можливості встановлення усіх обставин, пов'язаних із правопорушенням, пришвидшити адміністративне або судове врегулювання питань, пов'язаних з правопорушенням, а також може допомогти запобігти подальшим правопорушенням [3, с. 6].

Зважаючи на вищевикладене, не викликає сумнівів правильність позиції Д. В. Приймаченка щодо великого значення пояснення особи для об'єктивного вирішення справи та важливості належного виконання службовими особами митних органів, уповноваженими на розгляд справи, вказівок законодавця щодо вжиття всіх необхідних заходів для забезпечення участі правопорушника у розгляді справи. Водночас, за твердженням вченого, попри важливість в системі доказів пояснень особи, яка притягається до відповідальності, перебільшувати їх значення не слід. Однак, необхідним кроком є посилення забезпечення прав особи, яка притягається до відповідальності щодо давання пояснень про обставини справи [5, с. 12-13].

Таким чином, для забезпечення законності та обґрунтованості рішення про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил шляхом правильного визначення обставин справи, застосовного законодавства та обрання справедливого виду та розміру адміністративного стягнення положення митного законодавства про право дати пояснення щодо стверджуваного правопорушення та висловити зауваження щодо матеріалів справи має тлумачитись так, що особі, яка притягається до відповідальності, має надаватись достатній час та процесуальні можливості висловити правову позицію щодо правового обґрунтування твердження про вчинення нею правопорушення та передбачуваного стягнення, а також подати докази щодо обставин справи.

Продовжуючи дослідження, зазначимо, що крім складення протоколу про порушення митних правил, з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи, можуть проводитись також інші процесуальні дії, з-поміж яких:

- опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб, зокрема, викликаних на опитування за повісткою (зі складенням протоколу);
- витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил, або належним чином завірених їх копій чи витягів з них, у тому числі матеріали фото- і кінозйомки, звуко- і відеозапису, інформаційних баз та банків даних, а також інші носії інформації;
- митне обстеження – з метою виявлення на території або в приміщеннях підприємств, у їх транспортних засобах товарів, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, інших товарів чи

транспортних засобів, які підлягають конфіскації, а також документів та інформації, у тому числі ті, що перебувають в електронному вигляді, необхідних для розгляду справи про порушення митних правил (зі складенням протоколу);

- пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання (в присутності понятих та зі складенням протоколу)
- експертиза – для з'ясування питань, що виникають у справі про порушення митних правил, виникла потреба у спеціальних знаннях з окремих галузей науки, техніки, мистецтва, релігії тощо;
- взяття проб та зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи), зокрема відібрання в осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, зразки підпису, почерку, а також брати проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи;
- тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів, які підлягають конфіскації, та документів на них – можливе або у встановлених законом випадках обов'язкове вилучення безпосередніх предметів порушення митних правил та відповідних документів, необхідних як докази у справі про порушення митних правил зі складенням про це протоколу з точним зазначенням кількості, міри, ваги та особливих ознак відповідних товарів, транспортних засобів та документів (ст. 508-517 МК України) [1].

При цьому, митним законодавством допускається оскарження тимчасового вилучення товарів, транспортних засобів та документів за правилами оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів, їх посадових осіб та інших працівників, що не зупиняє дію рішення про тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів та документів (ст. 512 МК України) [1]. Водночас, зважаючи на можливе критичне значення тимчасового вилучення товарів, транспортних засобів та документів для фінансово-господарських показників діяльності відповідних підприємств, маємо підстави констатувати необхідність розширювального тлумачення шляхів максимального забезпечення захисту прав та законних прав підприємств від обмежень права власності, які у світлі обставин справи можуть виявитись нерозумними та непропорційними завданням провадження у справі про порушення митних правил. Зокрема, для розширення можливостей суб'єктів правозастосування під час вирішення ними питання про подальше утримання тимчасово вилучених товарів, транспортних засобів та документів можуть використовуватись підходи, що знайшли своє відображення у положеннях американського митного законодавства. За їх змістом допускається дострокове зняття арешту з майна, вилученого для його використання як докази у ході провадження у справі про порушення митних правил та забезпечення його конфіскації. Підставою для цього може бути будь-яка з цих обставин: 1) за матеріалами справи очевидно, що конфіскація не підлягає застосуванню до тимчасово вилучених товарів та транспортних засобів комерційного призначення; 2) заявник вносить грошову заставу, яка дорівнює вартості тимчасово вилучених товарів та транспортних засобів комерційного призначення; 3) заявник врегулював із митними органами усі питання, зокрема, сплатив усі митні платежі та компенсував витрати митних органів на провадження у відповідній справі. Також, для дострокового зняття арешту з тимчасово вилучених товарів та транспортних засобів комерційного призначення не має бути щодо них активного кримінального провадження або паралельного митного розслідування [2, с. 15].

Наступним вкрай важливим у світлі завдань цього дослідження питанням частини провадження у справі про порушення митних правил, що має місце до її розгляду посадою особою митних органів чи судом, є компроміс у справі про порушення митних правил. Так, за змістом ч. 1 ст. 521 МК України за відсутності в діях особи, яка вчинила порушення митних правил, ознак кримінального правопорушення провадження у справі про це правопорушення може бути припинено шляхом компромісу – укладення мирової угоди між цією особою та митним органом, посадова особа якого здійснює провадження у справі. За умовою цієї мирової угоди сторони зобов'язуються:

- 1) особа, яка вчинила порушення митних правил, – у визначений строк, який не може перевищувати 30 днів, внести до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках - також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України (якщо за висновком митного органу їх реалізація є неможливою або вони не можуть бути випущені у вільний обіг, вони підлягають декларуванню в митний режим знищення або руйнування);
- 2) митний орган – припинити провадження у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму (ч. 1-2 ст. 521 МК України) [1].

При цьому, у разі припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу особа, яка вчинила це правопорушення, вважається такою, що не була притягнута за нього до адміністративної відповідальності. Мирова угода у справі про порушення митних правил оскарженню не підлягає, але у разі її невиконання особою, яка вчинила порушення митних правил, угода вважається недійсною і провадження у справі про порушення митних правил поновлюється (ч. 6-8 ст.521 МК України) [1].

Обміркувавши загальну концепцію компромісного врегулювання питання про адміністративну відповідальність за порушення митних правил, приєднуємось до міркувань С. А. Дуженко щодо того, що очевидними є перспективність та подальший розвиток інституту компромісу у справах про порушення митних правил. Як зазначила вчена, застосування процедури компромісу у справах про порушення митних правил, безумовно, має позитивні наслідки як для держави в цілому, зокрема і для митних органів, так і для особи, яка вчинила правопорушення у митній сфері. За умови укладення мирової угоди митні органи отримують беззаперечне визнання правопорушником вини у вчиненні порушення митних правил та позбавляються необхідності продовжувати провадження у такій справі, а держава – надходження до бюджету без застосування заходів примусу, завдяки діяльності органів виконавчої служби. Позитивні аспекти такої компроміс має і для правопорушника, адже певною мірою спрощує процедуру митного оформлення [6, с. 110].

Водночас, на переконання С. А. Дуженко механізм компромісного врегулювання питання про адміністративну відповідальність за порушення митних правил не позбавлений недоліків, насамперед, з огляду на те, що декларант у будь-якому разі вносить до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, то такий компроміс є лише формальним з боку митних органів, оскільки здійснюється без «протоколювання» відповідних порушень, однак з настанням наслідків правового характеру за їх вчинення. Також, звертається увага на те, що для правопорушника позитивним наслідком застосування процедури компромісу є те, що він вважається таким, що не був притягнута за до відповідальності, а повторне вчинення ним такого самого правопорушення не кваліфікується як повторне. Зважаючи на це, законодавство не виключає можливість зловживання митним компромісом особами, які планують системно вчиняти порушення митних правил, шляхом укладення мирової угоди для уникнення більшого покарання за повторні правопорушення [6, с. 111]. Так само, на погляд В. Т. Комзюка, у разі припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, особа фактично звільняється від адміністративної відповідальності за це правопорушення, тоді як накладення на особу адміністративного стягнення за вчинення адміністративного правопорушення, крім прямих негативних наслідків для цієї особи різного характеру, зумовлює для неї ще і стан так званої «адміністративної покараності» протягом одного року з дня закінчення виконання адміністративного стягнення. Таким чином, положення про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу у викладенні відкриває можливість особам, які фактично вчиняють порушення митних правил, передбачені вищевказаними статтями, уникати набагато суворішої відповідальності, оскільки їх діяння не можна кваліфікувати за статтями митного законодавства про більш тяжкі правопорушення [7, с. 125].

Осмысливши вищевикладене, очевидним видається те, що запроваджена у митне законодавство модель припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу потребує докорінного доопрацювання, адже воно побудована так, що цей інструмент митного адміністрування не відповідає його природі та призначенню, адже допускається можливість лише безумовного визнання вини та застосування єдиного можливого виду та розміру адміністративного стягнення без будь-яких взаємних поступок. Позитивними результатами компромісного примирення для підприємств та фізичних осіб є те, що вони не вважаються такими, що притягались до відповідальності за відповідне правопорушення, а також те, що провадження у відповідній справі завершується раніше із деяким зменшенням процесуальних витрат. Таким чином, мотивація правопорушників до укладення мирових угод з митними органами обмежується уникненням більш суворих заходів стягнення за повторне вчинення аналогічних правопорушень, що є несумісним із принципом невідворотності відповідальності та може знецінити прогресивне посилення стягнень.

Виправити ситуацію, наповнивши механізм припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу організаційною та економічною цінністю шляхом застосування до відповідних законодавчих приписів певних засобів та способів тлумачення неможливо через несумісність із верховенством права розширювального тлумачення норм права всупереч правам та законним інтересам приватних осіб, що спонукає до пошуку оптимальних законотворчих рішень цього питання.

Наприклад, корисним кроком може бути запропоноване С. А. Дуженко запровадження на законодавчому рівні правила про те, що особа, яка вчинила порушення митних правил та уклала мирову угоду з митним органом, не має права на наступне застосування процедури компромісу упродовж одного року з моменту підписання акта виконання такої угоди. Вчена наголошує, що це сприятиме тому, що особи, які хоча б раз

вчинили порушення митних правил, у подальшому будуть дотримуватися вимог митного законодавства, а держава отримає до бюджету значно більші платежі за рахунок більшого розміру штрафних санкцій у разі неодноразового порушення митних правил однією і тією самою особою [6, с. 112].

Прагнучи одержати уявлення про те, як механізм мирного врегулювання діє у найбільш розвинених зарубіжних країнах, звернемось до відповідних законодавчих джерел та відомчих роз'яснювальних документів. Так, за американським митним законодавством, визначаючи доцільність для митних органів вживати заходів до мирного врегулювання питання про відповідальність за порушення митних правил, голова державного казначейства та митні органи ураховують, по-перше, ризики, пов'язані зі стягненням сум митних стягнень за підсумками судового оскарження, та, по-друге, фінансову неспроможність правопорушника виплатити розмір стягнення. При цьому, компромісне рішення з питання належних до сплати підприємствами та фізичними особами митних платежів може ухвалювати лише голова державного казначейства або визначена ним особа, тоді як посадовим особам митних органів це повноваження не надано. Також, слід зауважити, що, ухвалюючи рішення про закінчення справи мировою угодою, компетентна посадова особа має врахувати: 1) як обставини, що пом'якшують відповідальність: комплементарну помилку митних органів, співпрацю підприємства із митними органами під час розслідування, негайне виправлення порушень та відшкодування шкоди, недосвідченість у митних питаннях, попередню позитивну історію дотримання митного законодавства; 2) як обставини, що надзвичайно пом'якшують відповідальність: неможливість одержати юрисдикцію або домогтись примусового виконання рішення проти правопорушника, його неспроможність сплатити штраф або критичність витрат на сплату штрафу для фінансового стану правопорушника; 3) як обставини, що обтяжують відповідальність: перешкоджання розслідуванню утриманням доказів або введенням в оману митних органів, вчинення порушень митних правил раніше [2, с. 27]. Отже, механізм компромісного врегулювання за американським митним законодавством є значно більш деталізованим, а наділення митних органів дискреційними повноваженнями у певних межах з питань визначення виду та розміру адміністративного стягнення забезпечує їх та відповідне підприємство чи фізичну особу простором для взаємних поступок, що визначаються з урахуванням усіх особливостей справи та становища правопорушника, а також митних інтересів держави.

Завершуючи наукове опрацювання основних процесуальних аспектів провадження у справах про порушення митних правил, слід дослідити деякі положення митного законодавства про розгляд справи про порушення митних правил.

Насамперед, слід зауважити, що митними органами в особі керівників митниць або їх заступників (у відповідних випадках – посадовими особами Держмитслужби України, уповноваженими на це відповідно до посадових інструкцій, або іншими особами, уповноваженими на це керівником Держмитслужби України) розглядаються справи про усі порушення митних правил, крім тих, розгляд яких віднесений до компетенції районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судами (суддів), а саме справ про:

- перевищення строку доставки транспортних засобів особистого користування та транспортних засобів комерційного призначення до митного органу призначення більше ніж на 30 діб, а так само втрата цих транспортних засобів, у тому числі їх розкомплектування (ч. 6 ст. 570 МК України);
- порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю – (ст. 471 МК України);
- недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення (ст. 472 МК України);
- пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання (ст. 473 МК України);
- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності (ст. 476 МК України);
- перевищення строку тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування та транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України більше ніж на тридцять діб, а так само втрата цих транспортних засобів, у тому числі їх розкомплектування (ч. 6 ст. 481 МК України);
- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, з приховуванням від митного контролю, а також зберігання, перевезення чи придбання цих товарів (ст. 482-484 МК України); а також
- справи про порушення митних правил, вчинені особами, які не досягли 18-річного віку (ст. 522-523 МК України) [1].

Строк розгляду справи про порушення митних правил, незалежно від того, розглядається вона митними органами або судом, становить 15 днів з дня отримання компетентним органом матеріалів, необхідних для

вирішення справи (ч. 1 ст. 525 МК України). Справа про порушення митних правил розглядається в присутності особи, яка притягується до відповідальності за це правопорушення, та/або її представника, однак їх присутність не є обов'язковою, якщо є дані про своєчасне сповіщення особи про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про перенесення розгляду справи (ст. 526 МК України). За підсумками розгляду справи митний орган або суд (суддя) виносить одну з таких постанов: 1) про проведення додаткової перевірки (зазначаються конкретні суб'єкти, строки перевірки та завдання, виконання яких не має порушувати права фізичної особи та шкодити господарській діяльності юридичної особи); 2) про накладення адміністративного стягнення; 3) про закриття провадження у справі (ст. 527 МК України) [1]. При цьому, за справедливим твердженням С. А. Дуженко немає жодних законодавчих обмежень щодо кількості постанов про проведення додаткових перевірок, які можуть бути винесені у ході розгляду справи про порушення митних правил, а єдиним непрямим обмеженням кількості таких постанов, яке впливає зі змісту норм митного законодавства, слугують лише строки притягнення до адміністративної відповідальності [6, с. 184], що має враховуватись під час тлумачення відповідних адміністративно-деліктних норм митного законодавства.

Висновки з дослідження. Підбиваючи підсумки дослідження деяких процедурних адміністративно-деліктних правових норм митного законодавства, наведемо його основні наукові положення, висновки та рекомендації.

Викладаючи міркування щодо належного тлумачення процесуальних (процедурних) положень порядку провадження у справах про порушення митних правил, зазначимо, що для забезпечення законності та обґрунтованості рішення накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил шляхом правильного визначення обставин справи, застосовного законодавства та обрання справедливого виду та розміру адміністративного стягнення положення митного законодавства про право дати пояснення щодо стверджуваного правопорушення та висловити зауваження щодо матеріалів справи має тлумачитись так, що особі, яка притягається до відповідальності, має надаватись достатній час та процесуальні можливості висловити правову позицію щодо правового обґрунтування твердження про вчинення нею правопорушення та передбачуваного стягнення, а також подати докази щодо обставин справи.

Позитивним кроком видається тлумачення принципів права та правових принципів, спрямованих на захист права власності так, що вони дозволяють достроково повертати вилучені речі та документи за виключених обставин, зокрема, за зразком, встановленим законодавством Сполучених Штатів Америки, якщо немає щодо конкретних речей та документів активного кримінального провадження або іншого паралельного адміністративно-деліктного провадження та має місце будь-яка з цих обставин: 1) за матеріалами справи очевидно, що конфіскація не підлягає застосуванню до тимчасово вилучених товарів та транспортних засобів комерційного призначення; 2) заявник вносить грошову заставу, яка дорівнює вартості тимчасово вилучених товарів та транспортних засобів комерційного призначення; 3) заявник врегулював із митними органами усі питання, зокрема, сплатив усі митні платежі та компенсував витрати митних органів на провадження у відповідній справі.

Запроваджена у митне законодавство модель припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу потребує докорінного доопрацювання, адже воно побудована так, що цей інструмент митного адміністрування не відповідає його природі та призначенню, адже допускається можливість лише безумовного визнання вини та застосування єдиного можливого виду та розміру адміністративного стягнення без будь-яких взаємних поступок. Позитивними результатами компромісного примирення для підприємств та фізичних осіб є те, що вони не вважаються такими, що притягались до відповідальності за відповідне правопорушення, а також те, що провадження у відповідній справі завершується раніше із деяким зменшенням процесуальних витрат. Однак, виправити ситуацію, наповнивши механізм припинення провадження у справі про порушення митних правил на основі компромісу організаційною та економічною цінністю шляхом застосування до відповідних законодавчих приписів певних засобів та способів тлумачення неможливо через несумісність із верховенством права розширювального тлумачення норм права всупереч правам та законним інтересам приватних осіб, що спонукає до пошуку оптимальних законотворчих рішень цього питання.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Дата оновлення: 24 жовтня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

2. U.S. Customs and Border Protection (2020). Customs Administrative Enforcement Process: Fines, Penalties, Forfeitures and Liquidated Damages – an informed compliance publication. URL: <https://www.cbp.gov/sites/default/files/assets/documents/2020-Feb/ICP-Fines-Penalties-Forfeitures-Liq-Damages-2004-Final.pdf>.
3. World Customs Organization (2000). Kyoto Convention – Guidelines to Specific Annex H – Chapter 1: Customs Offences. URL: <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/wto-atf/dev/rkc-guidelines-sa-h1.pdf>.
4. HM Revenue & Customs (2020). Notice 301: civil penalties for contraventions of customs law (updated 23 September 2020). URL: <https://www.gov.uk/government/publications/excise-notice-301-civil-penalties-for-contraventions-of-customs-law/excise-notice-301-civil-penalties-for-contraventions-of-customs-law>.
5. Приймаченко Д. В. Докази у провадженні в справах про порушення митних правил: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2002. 25 с.
6. Дуженко С. А. Провадження у справах про порушення митних правил : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого Харків, 2015. 206 с.
7. Комзюк В. Т. Актуальні питання вдосконалення правового регулювання провадження у справах про порушення митних правил. *Вісник ХНУВС*. 2015. № 1 (68). С. 119-127.